

TUNA

YEŞİLİRMAK'TAN TUNA'YA...

TOGÜ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ ÖĞRENCİ DERGİSİ

TARİH VE KÜLTÜR ŞEHİRİ TOKAT

DOSYA:
SANAT VE EDEBİYAT:
İKİ YOLDAŞIN DANSI

Aysu Sıla Gözlükeçü, Betül Mürekkepçi, Büşra Nacar, Ceren Duman, Emine Akbaran, Fatoş Öksüzaşık, Gökçe Tatar, Huriye Güven, Leyla Yılmaz, Merve Uyumaz, Muhammed Yiğit Çalışkan, Pelin Zeren, Sevda Alkan, Songül Özkan, Sümeyye Doğaç, Şefika Karakış, Yaren Bad, Yasemin Zengin, Yıldız Gökçek.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜMÜMÜZDEN HABERLER.....	04
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNDEN EDEBİ YAZILAR.....	14
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNDEN ŞİİRLER.....	17
SAVAŞ POLAT İLE RÖPORTAJ.....	20
UNUTULMAYA YÜZ TUTMUŞ BİR MESLEK: BAKIRCILIK.....	22
TOKAT KALESİ EFSANESİ.....	24
TOKAT TARİHİ VE KÜLTÜRÜ.....	27
TOKAT'IN ANTİK ÇAĞDAKİ YERLERİ.....	29
TOKAT ATATÜRK EVİ.....	32
TOKAT' A ÖZGÜ TÜRKÜ ELEŞTİRİSİ.....	34
PLEVNE KAHRAMANI GAZİOSMANPAŞA.....	36
İBN-İ KEMAL (KEMALPAŞAZÂDE).....	38
TOKAT HALK OYUNLARI VE YÖRESEL MÜZİKLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME.....	39
TOKAT'IN GELENEKSEL EL SANATLARI : YAZMACILIK.....	41
TOKATLI HACIVAT VE KARAGÖZ'DEN BİR KUPLE.....	43

ÖN SÖZ

Sevgili Okurlar,

950 senedir bereketli bir Türk toprağı olan Tokat'tan bölümümüz adına sizleri selamlayarak yazıma başlamak isterim. Yeşilırmak'ın akışından ilham alarak Gazi Osman Paşa ile özdeşleşen Tuna Nehri'ne duyduğumuz hasreti ifade etmesi için öğrenci dergimize "Tuna" ismini verdik. Türk kültürel mirasının özü/özeti olan bu kadim şehirde, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü olarak bir ilki gerçekleştirmenin heyecanını sizlerle paylaşıyor, öğrencilerimizin uzun bir mesai harcayarak özveriyle hazırladığı bu dergiyi ilk sayısı ile beğeninize sunuyoruz.

Dergimizi, Tokat'ın ruhunu, Gazi Osman Paşa'nın mirasını, üniversitemizin geleneklerini ve bölümümüzün onlarca yıllık mazisini yansıtmak amacı ile kültür ve edebiyat konularını merkeze alarak her yıl bahar dönemi sonunda çıkarmayı planlıyoruz. Tarih boyunca medeniyetlerin kesişme noktası olmuş şehrimizin kültürel zenginliğini edebiyatla buluşturan bir köprü, öğrencilerimizin kaleminde hayat bulan bir yansıma olmasını planladığımız dergimizde özel röportajlardan öğrencilerimizce yazılmış edebi yazılara kadar pek çok içeriğı bulabilirsiniz.

Dergimizin dilimize, kültürümüze ve edebiyatımıza adanmış bir yolculuğun başlangıcı olmasını temenni ederken ilk sayımızın Tuna'ya, Gazi Osman Paşa'ya, onun azmini örnek alan öğrencilerimizin bir selâm ve hürmet nişanesi olarak kabul edilmesini diliyoruz. Bu ilk adımda emeğı geçen tüm öğrencilerimize, desteklerini esirgemeyen hocalarımıza ve bu dergiye vaktini ayıran siz değerli okurlarımıza teşekkür ederiz. Türk dili, kültürü ve edebiyatının ışığında, nice sayılarda buluşmak dileğıyle.

Saygılarımızla...

Dr. Öğretim Üyesi Mahmut DELEN

Tuna Öğrenci Dergisi GYY -

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Öğretim Üyesi.

Yıl: 1- Sayı: 1

Mayıs- Haziran 2025

Yaygın Süreli Yayın

Genel Yayın Yönetmeni

Dr. Öğr. Üyesi

Mahmut Delen

Yayın Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi

Orhan Gazi Gökçe

Yazı İşleri

Huriye güven

Editör ve Mizanpaj

Yıldız Gökçek

Zeynep Turhan

Yayın Kurulu

Aysu Sıla Gözlükçü

Betül Mürekkepçi

Büşra Nacar

Ceren Duman

Emine Akbaran

Fatoş Öksüzaşıkı

Gökçe Tatar

Huriye Güven

Leyla Yılmaz

Merve Uyumaz

Muhammed Yiğit Çalışkan

Pelin Zeren

Sevda Alkan

Songül Özkan

Sümeyye Doğaç

Şefika Karakış

Yaren Bad

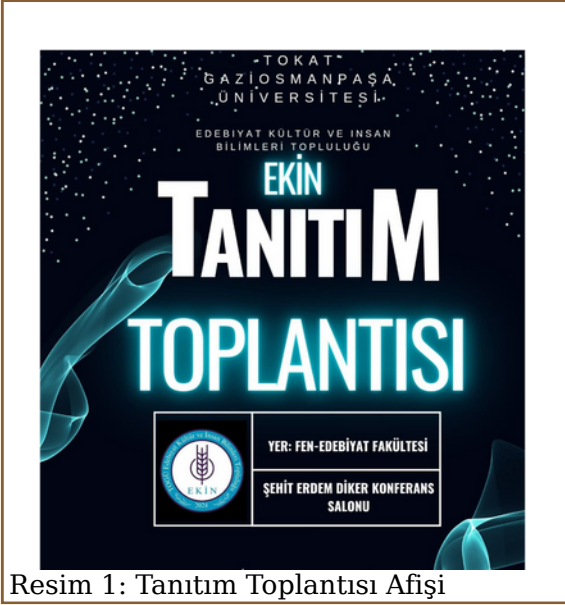
Yasemin Zengin

Yıldız Gökçek

İnternet Adresi:

www.fened.gop.edu.tr

Edebiyat, Kültür ve İnsan Bilimleri Topluluğu “EKİN” Haberleri

Resim 1: Tanıtım Toplantısı Afışı

Edebiyat, Kültür ve İnsan Bilimleri alanlarında faaliyet göstermek üzere kurulan EKİN Öğrenci Kulübü’nün tanıtım toplantıları gerçekleştirilmiştir. Toplantıda Kulüp Başkanı Beyza Çakır kulüp faaliyetleri hakkında kapsamlı bilgi sunarken, danışman akademisyen Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Delen, kulübün kuruluş süreci ve büyüme hedefleri hakkında değerlendirmelerde bulunmuştur. Kulüp bünyesinde alt dallar oluşturulmuş ve her dala temsilciler atanmıştır.

EKİN kulübü, “Edebiyat, Kültür ve İnsan Bilimleri” alanında geniş katılımlı ilk faaliyetini “Kültür Paneli” ile başlatmıştır. Panel, Şehit Ömer Halisdemir Konferans Salonu’nda düzenlenmiş ve Tokat Vakıflar Bölge Müdürü Sebahattin Erdoğan, Tokat İl Milli Eğitim Müdürü Hüseyin Kır ve Kültür Araştırmacısı Hasan Erdem sunumlar gerçekleştirmiştir. Panel, Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Delen’in moderatörlüğünde kültürel mirasın somut ve soyut yönleri, eğitim bağlamında kültür gibi önemli konulara ışık tutmuştur. Etkinlik, üniversitenin çeşitli fakültelerinden akademisyenler ve öğrencilerin yoğun katılımıyla gerçekleşmiştir.

Resim 1.1: Kültür Panelinden Kareler

Resim 1.2: Ekin Kulübü Konferans Afışı

EKİN kulübünün sinema alanındaki etkinliğinde, Cengiz Aytmatov'un "Toprak Ana" adlı eserinden uyarlanan film birlikte izlenmiş; sinema dalı öğrencileri ve Hüseyin Öztürk hocaya teşekkür edilmiştir.

Resim 1.4: Halk Ozanı Dinletisi Afışı

Modern Türk müziğinin önemli isimlerinden Barış Manço üzerine düzenlenen konferansta Nizamettin Gündoğdu konuşmacı olarak yer almış; katılımcılar arasında Tokat Vakıflar Bölge Müdürü Sebahattin Erdoğan, kulüp danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Delen ve kulüp başkanı da bulunmuştur. Programda sorulan sorulara doğru cevap veren öğrencilere ödülleri takdim edilmiştir.

Fen Edebiyat Fakültesi, Eğitim Fakültesi, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve EKİN kulübü iş birliğiyle "Edebiyat ve Ruh İnşası" başlıklı konferans düzenlenmiştir. Şehit Erdem Diker Konferans Salonu'nda gerçekleşen etkinlikte, konuşmacı Sadık Yalsızuçanlar katılımcılarla edebiyatın ruhsal gelişimdeki rolüne dair derinlemesine analizler paylaşmıştır.

Resim 1.3: Ekin Kulübü Sinema Afışı

Tokat'ın önemli halk ozanlarından Âşık Eşref Tonbuloğlu, Şehit Erdem Diker Konferans Salonu'nda öğrencilerle buluşmuştur. Etkinlik, Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Avşar'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilmiştir.

Resim 1.5: Barış Manço Konferans Afışı

Resim 1.6: Söyleşiden Kareler

Kulüp üyeleri ve akademik kadro eşliğinde keyifli bir münazara gerçekleştirilen etkinlikte yarışmacılar ve jüri üyelerine teşekkür edilmiştir. Münazara, öğrencilerin edebi ve düşünsel becerilerini geliştirmelerine olanak sağlamıştır.

Resim 1.7: Münazara Final Afişi

Resim 1.8: Türk Mizahı Söyleşi Afişi

Türk mizahı üzerine deneyimli isim Ufuk Ertekin ile yapılan söyleşide, geçmiş ve günümüz mizah anlayışları karşılaştırılarak kültürel bağlamda değerlendirilmiştir. Katılımcıların yoğun ilgisiyle gerçekleşen programda Ertekin'e ve katılımcılara teşekkür edilmiştir.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ekin Kulübü öğrencileri, klasik tiyatronun önemli yazarlarından Anton Çehov'un eserinden uyarlanan "Sevgili Doktor" oyununu sahneleyerek izleyicilere unutulmaz bir gece yaşattı. Sibel Yalçın ve Eren Azak'ın katkılarıyla sahneye taşınan oyun, öğrencilerin sanatsal yeteneklerini sergileme fırsatı bulduğu bir etkinlik olmanın ötesinde, tiyatronun birleştirici gücünü bir kez daha ortaya koydu.

Resim 1.9: Tiyatro Oyunu Afişi

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Öğrencisi
Yıldız GÖKÇEK

GÖNÜLLÜLÜK ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA TOPLUMSAL KATKI VE SOSYAL SORUMLULUK ETKİNLİKLERİ

Resim 2: Gönüllülük Çalışmaları Dersi

Fakültemiz öğrencileri Gönüllülük Çalışmaları dersi kapsamında şehrimizde faaliyetlerine başladılar. Ders sorumlusu Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Delen tarafından ilk dersleri verilen Gönüllüler, daha sonra Gülbahar Hatun İmarethanesi'nde Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün misafiri oldular. Vakıflar Bölge Müdürü Sebahattin Erdoğan tarafından öğrencilere vakıf kültürü ve gönüllülük çalışmalarını anlatan bir sunum yapıldı. Programa katılan öğrenciler Vakıflar Genel Müdürlüğü Gönüllüsü olmak için form doldurarak müracaatta bulundular. Bölge Müdürlüğü tarafından organize edilen yemeğe katılan öğrencilere Genel Müdürlük tarafından hazırlanan ajanda ve kalemler hediye edildi.

Resim 2.1: Gönüllü Gençler

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri, Gönüllülük Çalışmaları dersi kapsamında anlamlı bir çalışmaya imza attı. Gerçekleştirilen etkinlikte öğrenciler, Vakıf Gönüllüsü yeleklerini giyerek üniversite içerisinde Ramazan ayının manevi havasını yaşattı. Vakıflar Bölge Müdürlüğü ve Türk Kızılay'ı Tokat Kan Bağış Merkezi'nin iş birliğiyle hazırlanan Ramazan imsakiyeleri, akademisyenler, personel, öğrenci ve esnaflara dağıtıldı. Etkinliğe sınıf temsilcisi Ceylan Sungur öncülük ederken, mihmandarlık görevini Nizamettin Gündoğdu üstlendi. Etkinlik, Gönüllülük Çalışmaları dersi yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Delen danışmanlığında gerçekleştirildi.

01 Mart 2025 - 09 Nisan 2025:

Resim 2.2: İftar Hazırlayan Gönüllü Gençler

08 Mart 2025:

Dünya Kadınlar Günü'nde çiçeklerle gülümsettik. Gönüllülük Çalışmaları dersi çerçevesinde yürütülen sosyal sorumluluk projeleri kapsamında, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kapsamında kadınlara çiçekler dağıtılarak güne anlam katıldı. Kadın emeğine ve varlığına dikkat çekilen etkinlik, yüzlerde tebessüm oluşturdu.

Resim 2.3: Çiçek Dağıtan Gönüllü Gençler

07 Mayıs 2025:

Gönüllü öğrencilerden Kızılay'a kan bağıışı Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri, Gönüllülük Çalışmaları dersi kapsamında örnek bir sosyal sorumluluk etkinliği daha gerçekleştirdi. Kızılay iş birliğiyle düzenlenen kan bağıışı kampanyasında gönüllüler bir araya geldi. "Bir kan, bir can" sloganıyla gerçekleşen etkinlikte çok sayıda bağıış toplandı.

Resim 2.4: Kan Bağıışlayan Gönüllü Gençler

15 Mayıs 2025- Toprakla Buluşan 100 Fidan:

Resim 3: Fidan Dikimi

24 Mayıs 2025- Gönüllülük Çalışmaları Dersi Kapsamında Anlamli Buluşma: Ailelerle Piknik Etkinliği:

Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından Gönüllülük Çalışmaları dersi kapsamında düzenlenen piknik organizasyonunda, kurumdan faydalanan aileler Yeşil Vadi Sosyal Tesisleri'nde bir araya geldi. Katılımcılar doğayla iç içe keyifli vakit geçirirken, çeşitli ikramlar ve etkinliklerle güzel bir gün yaşadı. Özellikle öğrencilerin hem piknik organizasyonunda aktif rol alması hem de gönüllü olarak destek sağlaması, programın en anlamlı yönlerinden biri oldu. Bu vesileyle öğrenciler, ders kapsamında teorik bilgilerini sahada uygulama fırsatı bularak toplumsal fayda sağladı.

Sıcak ve samimi atmosferiyle dikkat çeken bu etkinlik, kurumdan faydalanan ailelerin yüzünde tebessüm bıraktı. Programın gerçekleşmesinde emeği geçen tüm gönüllü öğrencilere, organizasyon ekibine ve katılımcılara teşekkür ederiz.

Geleceđe Nefes Doğa sevgisi ve çevre bilincini artırmayı hedefleyen Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri, Gönüllülük Çalışmaları dersi kapsamında fidan dikim etkinliği gerçekleştirdi. Etkinlikte yüz adet fidan toprakla buluşturularak doğaya anlamlı bir katkı sağlandı. Sınıf temsilcisi Ceylan Sungur'un öncülüğünde ve mihmandar Nizamettin Gündoğdu'nun yönlendirmesiyle gerçekleşen etkinlik, öğrenciler arasında büyük ilgi gördü. Fidan dikimi, dersin yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Delen'in rehberliğinde çevresel farkındalık kazandıran başarılı bir organizasyon olarak tamamlandı.

Resim 4: Aile Pikniđi

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ'NÜN 2024-2025 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI İÇERİSİNDE YAPMIŞ OLDUĞU FAALİYETLER

Resim 5: Asım Konferansından Kareler

Fakültemiz tarafından Mehmet Akif Ersoy'un "Âsım" adlı eserinin 100. yılına özel olarak "Âsım ve Türk Edebiyatı'ndaki İzleri" başlıklı bir konferans düzenlendi. Şehit Erdem Diker Konferans Salonu'nda gerçekleşen konferansa, Dekanımız Prof. Dr. Alpaslan Demir, Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İsmet Türkmen, dekan yardımcıları, akademik personel ve öğrenciler katıldı. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Alpay Doğan Yıldız konferansta Mehmet Akif Ersoy'un 1924 yılında kaleme aldığı "Âsım" eserinin karakteri ve bu eserin Türk edebiyatındaki yeri üzerine derinlemesine bir sunum gerçekleştirdi.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi bünyesinde kurulan Edebiyat, Kültür ve İnsan Bilimleri Kulübü (EKİN), akademik yıl içerisinde yürütülen faaliyetler kapsamında anlamlı bir ziyarette bulundu. Kulüp başkanı ve üyeleri, kulübün akademik danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Delen eşliğinde Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Alpaslan Demir'i makamında ziyaret etti.

Resim 6: Dekanlık Ziyaretinden Bir Kare

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü tarafından düzenlenen Bir Yazar, Bir Kitap, Bir Hikaye:

Fatma Barbarosoğlu, "Herkes Kendi Sandığında Saklı" başlıklı söyleşi Fakültemiz Şehit Erdem DİKER Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi. Söyleşiye Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyelerimiz, yüksek lisans ve lisans öğrencilerimiz katılım sağladılar. Yazar Fatma Barbarosoğlu, eserlerinden yola çıkarak bireyin iç dünyası, hikâye anlatıcılığı ve edebiyatın toplumsal hafızadaki yeri üzerine derinlikli bir söyleşi gerçekleştirdi.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 2025 yılının "Aile Yılı" ilan edilmesi dolayısıyla anlamlı bir söyleşiye ev sahipliği yaptı. 29 Nisan 2025 tarihinde Şehit Erdem Diker Konferans Salonu'nda düzenlenen "Hikâyedeki Aile" başlıklı etkinlik, edebiyat ve aile kavramını bir araya getirerek değerli bir akademik ve kültürel buluşma ortamı sundu.

Etkinlikte konuşmacı olarak yer alan isimler arasında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi öğretim üyeleri Prof. Dr. Alpay Doğan Yıldız, Dr. Öğr. Üyesi Merve Yılmaz ve şair ve yazar Mustafa Uçurum yer aldı. Söyleşide, öykü ve romanlarında aile temasına sıklıkla yer veren ve edebiyatımızda güçlü bir iz bırakan Cihan Aktaş'ın yazarlık serüveninin 40. yılı onurlandırıldı.

31 Aralık 2024- Fen-Edebiyat Fakültesi'nden Anlamlı Panel:

Resim 9: Ölüm Yıl Dönümü Panel Afışı

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk milletinin bağımsızlık mücadelesine ses olmuş büyük şair Mehmet Akif Ersoy'ı vefatının 88. yılında özel bir panelle andı. 31 Aralık 2024 Salı günü, Fakültenin Şehit Erdem Diker Konferans Salonunda düzenlenen etkinlikte, Mehmet Akif Ersoy'un edebi mirası, fikir dünyası ve çağımıza yansımaları ele alındı.

Panelin moderatörlüğünü Prof. Dr. Alpaslan Demir üstlenirken, alanında uzman akademisyenler Prof. Dr. Alpay Doğan Yıldız, Doç. Dr. Emel Hisarcıklılar ve Dr. Öğr. Üyesi Edip Uzundal konuşmacı olarak yer aldı. Panelde, Mehmet Akif'in İstiklâl Marşı şairi kimliğiyle ötesine geçen düşünsel derinliği, ahlak anlayışı ve toplumsal duruşu detaylarıyla aktarıldı. Katılımcılar, milli şairin eserlerinden yola çıkılarak yapılan analizlerle hem akademik hem de duygusal bir atmosferde buluştu. Fen-Edebiyat Fakültesi tarafından gerçekleştirilen bu anlamlı etkinlik, hem öğrenciler hem de akademik camia tarafından ilgiyle takip edildi.

Fakültemiz tarafından İstiklal Marşı'mızın kabul edilisinin 104. yılı dolayısıyla anlamlı bir söyleşi programı gerçekleştirildi. Şehit Erdem Diker Konferans Salonu'nda düzenlenen etkinliğe Genel Sekreterimiz Prof. Dr. Muhittin Demiray, Dekanımız Prof. Dr. Alpaslan Demir, akademisyenler ve öğrenciler katıldı. Genel Sekreterimiz Prof. Dr. Muhittin Demiray, açılış konuşmasında günün anlam ve önemine vurgu yaptı. Konuşmacı olarak Prof. Dr. Alpay Doğan Yıldız'ın yer aldığı ve Doç. Dr. Emel Hisarcıklılar'ın yönettiği programda, Mehmet Akif Ersoy'un hayatı, İstiklal Marşı'nın yazılış süreci ve marşın milletimiz için taşıdığı anlam detaylı şekilde ele alındı. Söyleşi, Prof. Dr. Alpay Doğan Yıldız ve Doç. Dr. Emel Hisarcıklılar'a takdim edilen teşekkür belgeleriyle sona erdi.

Resim 10: İstiklal Marşı Programı Afışı

Resim 11: Modern Edebiyat Sempozyumu Afışı

11-12 Mayıs 2025- Modern Türk Edebiyatına Disiplinlerarası Bakış: Tokat'ta Akademik Sempozyum

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi ev sahipliğinde, 11-12 Mayıs 2025 tarihlerinde “Modern Türk Edebiyatının Değerleri Sempozyumu” gerçekleştirildi. Sempozyum 15 Temmuz Kongre ve Kültür Merkezi'nde düzenlendi. Tokat Belediyesi iş birliğiyle organize edilen etkinliğe 24 farklı üniversiteden çok sayıda akademisyen katılım gösterdi. Sempozyum, modern Türk

edebiyatının temel yapı taşları, edebi metinlerde kültürel değerlerin temsili ve çağdaş eleştiri yaklaşımlarına dair zengin bir akademik tartışma zemini sundu. Katılımcılar arasında Türk edebiyatının farklı dönemlerine ve türlerine uzmanlıkla yaklaşan birçok akademisyen yer aldı. Bildiriler, hem klasik edebi metinlerin çağdaş bağlamlarda yeniden değerlendirilmesini hem de güncel edebi üretimin toplumsal değerlerle olan ilişkisini odağa aldı. İki gün süren program boyunca paneller, oturumlar ve soru-cevap bölümleri aracılığıyla bilgi alışverişi ve bilimsel etkileşim ön plandaydı. Akademik sunumların yanı sıra edebiyat eğitiminin günümüz koşullarında nasıl şekillendiği üzerine yapılan tartışmalar, özellikle genç akademisyenler için ilham verici bir ortam sağladı. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nin akademik vizyonunu yansıtan bu sempozyum, hem üniversiteler arası iş birliğini güçlendirdi hem de modern Türk edebiyatına dair düşünsel zenginliği daha geniş bir akademik çerçevede tartışmaya açtı.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalına atanan Prof. Dr. Serkan TÜRKOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Recep GÖKKAYA ve Dr. Öğr. Üyesi Esengül UZUNOĞLU SAYIN' ı, Yeni Türk Dili Anabilim Dalına atanan Doç. Dr. Hanife YAMAN ve Dr. Öğr. Üyesi Orhan Gazi GÖKÇE' yi, Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalına atanan Dr. Öğr. Üyesi Merve YILMAZ ve Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim YÜCEL' i, Eski Türk Dili Anabilim Dalına atanan Dr. Öğr. Üyesi RızaTUNCCEL' i tebrik eder, başarılarının devamını dileriz.

Resim 12: Edebiyat Bölümü Atanan Hocalar

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNDEN EDEBİ YAZILAR

ZANNIMCA EDEBİYAT

Edebiyat nedir sizce? Başında edebî kelimesinin de geçtiğini gördüğümüz üzere bir şeyleri bir şeylerden ayıştırdığını da fark ettirmeden ama aslında kendisini de fark ettiren ve yahut onu bir şekliyle bize gösteren edebiyatın açıklaması böyle midir?

Dilimizin alışlagelmişlerinden olan edebiyat insan ruhunun kelimelere yansımaları mıdır?

Yoksa tabutunu yazılan kağıtlarda arayan insanlar için midir?

Biz mi ihtiyacımız olduğu için edebiyata başvururuz?

Yoksa birileri aradığını bulacak yer kalmadığı için mi kağıtlara yazılara başvurur olmuştur?

Ama bir insan etkisi edebiyat ile beraber hayatlarımızda mutlaka kendi varlığını göstermiştir. O insan bir şekilde bende buradayım diyebilmiştir.

Fiiliyatta, yani görünen kısmı olmasa bile hissiyatta mutlaka var olagelmıştır. İşte o sınırı biz çizemesek bile o, mutlaka bizim sınırlarımızı çizmiştir. Kendimizi toplumdan soyutlamak ama yaşam ibaresi bulundurarak. O yüzden İnsan arada ben de buradayım diyebilmeli. Toplumdan uzak ama toplum içinde, onlar gibi ama onlardan farklı, onlar yürürken o aldırmadan oturduğu yerde yere bakabilmeli ve şu sözler akmalı; sizin getirdiğiniz ne varsa reddetme iradesini kullanarak size katılma eylemimi sonlandırıyorum kendimin kendim olduğunu hissedene kadar bu vücudun benim kontrolüm de hayat bulduğunun hayalini yaşayana kadar aksi halde medeniyetin güneşi ufukları kavuran öldürücü bir ısı tayfununa dönüşmektedir. İşte alışlagelmeyen bir edebiyat zannedersen böyle açıklanıyor.

EDEBİYATTA KADININ YERİ

Edebiyat, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerin dil aracılığıyla estetik bir biçimde ifade edilmesidir. Bu bağlamda kadınların da duygu ve düşünceleri, hayal ve gözlemleri en etkili şekilde yansıtabilen varlıklar olduğunu söylersek, edebiyat alanında en etkili örnekleri verebildiklerini, başarılı eserleri ortaya çıkardıklarını söyleyebiliriz. Edebiyatın tarihi boyunca kadın yazarlar toplumun kadınlara gösterdiği sınırlamalar ve kısıtlamalarla karşılaşsalar da onlar verdikleri eserlerde derin izler bırakmışlardır. Kadın yazarlarımız, cinsiyet eşitsizliğine karşı durarak, kadınların yalnızca ev işlerinde olan rollerine değil, diğer toplumsal hakları için de mücadele veriyorlar. Tarihsel süreç açısından ele alacak olursak Enheduanna Akad kralı Sargon'un kızı. Tarihte bilinen ilk kadın şair ve yazar. Sümerlerin aşk tanrıçası İnanna'ya yazdığı lirik şiirleriyle ünlüdür. Dünya edebiyatında Orta Çağ ve Rönesans Dönemi'nde (5-16.yy.) , kadınlar genellikle eğitime erişemedikleri için yazılı eserler veremiyorlardı. Christine de Pizon (1364-1430) Avrupa'nın ilk profesyonel kadın yazarı kabul edilir. Kadınlar Şehri adlı eseri kadınların entelektüel kapasitesini savunur. 18-19. Yüzyıl'da kadınlar yavaşça seslerini duyurmaya başlıyorlardı. Bu dönemde kadınlar takma isimlerle yazmaya başlar. Jane Austen , Mary Shelley gibi yazarlar vardır. 20. Yüzyıl'da kadınlar artık sadece yazar değil, bir düşünce üreticisi olarak da sahnededir. Virginia Woolf, Simone de Beavvoir , Toni Morrison gibi yazarlar vardır.

Kadın yazarlar artık edebiyatta, yayıncılıkta önemli yerdelerdir. Türk edebiyatında Tanzimat ve öncesi dönemde, Osmanlı'da kadınların yazarlık yapması çok sınırlı sayıdaydı. Tanzimat Dönemi'nde (1839-1876) Batılılaşma ile birlikte kadınların eğitime ulaşımı artış göstermeye başlamıştır. İlk kadın romancılardan biri Fatma Aliye Hanım (1862-1936) idi. Servet-i Fünun ve II. Meşrutiyet Dönemi'nde kadın yazarlar artsa da erkek yazarlar egemendir. Emine Semiye bu dönemde tanınan kadın yazardır. Cumhuriyet Dönemi'nde (1923 sonrası) kadınların eğitimi ve meslek sahibi olması artınca yazarlık da yaygınlaştı. Halide Edib Adıvar bu dönemin önemli kadın yazarıdır. 1970'ler ve sonrasında Feminist bakış açısı hakimdir. Sevgi Soysal, Adalet Ağaoğlu , Pınar Kür vardır. 1990'lar ve sonrası Latife Tekin, Ayşe Kulin, Elif Şafak gibi isimler önemli başarılar elde etmiştir. Kadın yazarların edebiyattaki yükselişi, kendilerine olan inanışları ve verdikleri başarılı örnekleri onların gücünün kanıtı olmuştur. Tarihin bazı dönemlerinde her ne kadar inişli çıkışlı zamanlar yaşayıp , seslerini duyurmakta zorlansalar da asla pes etmemişlerdir ve bugün edebiyatın önemli isimleri arasında yer almaktadırlar. Ben de bir okur olarak kadın yazarlarımızın verdiği istikrarlı mücadeleye hayranlık duyuyorum ve topluma kattıkları değeri çok kıymetli buluyorum. Umarım kadın yazarların sesi daha çok güçlenip duyulur ve edebiyatta eşitlik tam anlamıyla sağlanabilir. Unutulmamalıdır ki , bir toplumun sesi kadınlarla tamamlanır.

SANAT VE EDEBİYAT: İKİ YOLDAŞIN DANSI

Sanat ve edebiyat, insanlığın kendini ifade etme arayışının iki temel taşıdır. Farklı araçlar kullansalar da, özünde aynı kaynaktan beslenirler: insan deneyimi, duygular, düşünceler ve hayaller. Bir ressamın fırçasıyla tuvale aktardığı bir duygu, bir yazarın kelimeleriyle sayfalara dökülen bir düşünceyle aynı evrenin parçasıdır. Bu iki disiplin, zaman zaman birbirlerinden ayrı yollar çizseler de, sıklıkla iç içe geçer, birbirlerini besler ve zenginleştirirler.

Edebiyat, kelimelerin gücüyle imgeler yaratır, hikayeler anlatır ve karakterler inşa ederken, sanat görsel ve işitsel araçlarla doğrudan duyularımıza hitap eder. Bir şiirin mısraları zihnimizde canlı manzaralar canlandırabilirken, bir tablonun renkleri ve kompozisyonu kelimelere dökülmesi zor duyguları harekete geçirebilir. Tıpkı bir romanın kahramanının yaşadığı içsel çatışmaların bir heykelin duruşunda somutlaşabileceği gibi, bir müzik parçasının melodisi de bir öykünün atmosferini derinleştirebilir.

Tarih boyunca sanat ve edebiyat arasındaki bu etkileşim sayısız örneğe sahne olmuştur. Antik Yunan tragedyaları, hem edebi metinler hem de görsel ve performatif unsurlarıyla bütünleşik bir sanat formuydu. Rönesans dönemi ressamı, mitolojik ve edebi eserlerden ilham alarak ölümsüz yapıtlar ortaya koymuşlardır. Empresyonist ressamlar, dönemin edebi akımlarındaki ışık ve anlık izlenimlere olan vurguyu tuvallerine yansıtmışlardır. Aynı şekilde, birçok yazar da resim, heykel veya müzik eserlerinden ilham alarak edebi metinler yaratmıştır. Örneğin, Gustave Flaubert'in "Madame Bovary" romanındaki detaycı betimlemeler, adeta bir ressamın titizliğiyle karakterlerin ve mekanların portresini çizer.

Günümüzde de bu etkileşim farklı biçimlerde sürmektedir. Grafik romanlar, çizgi romanlar ve illüstrasyonlu kitaplar, görsel ve edebi anlatıyı bir araya getirerek yeni ifade biçimleri sunmaktadır. Film ve tiyatro gibi performans sanatları ise edebiyatı farklı bir boyuta taşıyarak, metinleri görsel ve işitsel bir deneyime dönüştürmektedir. Müzik videoları, şarkı sözlerini görsel imgelerle destekleyerek anlatıyı güçlendirmektedir.

Sonuç olarak, sanat ve edebiyat, insan yaratıcılığının iki farklı yüzü olsa da, birbirlerinden bağımsız düşünülemezler. Her ikisi de insan ruhunun derinliklerine inme, evrensel temaları ele alma ve farklı bakış açıları sunma gücüne sahiptir. Birbirlerini tamamlayarak ve zenginleştirerek, insanlığın kültürel mirasını daha da değerli kılar. Bu iki yoldaşın dansı, gelecekte de yeni ve heyecan verici ifade biçimleriyle devam edecektir.

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNDEN ŞİİRLER

SÖZLERİN BÜYÜSÜ

Harfin ucunda doğar bir dünya,
Mısra mısra akar gönöl rüzgâra.
Kalemin ucunda kurulur evren,
Edebiyatla çiçek açar her beden.

Sözler yankılanır eski zamandan,
Bir aşk, bir isyan, bir umutla candan.
Kâğıda düşen her ince kelime,
Sonsuz bir yolculuk eder gizlice.

Şairin yüreğı bir ırmak gibi,
Doldurur boşlukları, sever, kırar, yıkar.
Edebiyat, ruhun en derin sesi,
Sonsuza dek yankılanır uzak dağlarda.

EDEBİYAT: RUHUN YANKISI

Edebiyat bir söz değil yalnızca,
Başlar edep ile, gönül aynasıyla.
Kökü derinlerde, özü insanlık,
Görgüdür, ahlaktır her bir anlamlık.

Türk'ün destanı, tarihiyle bir,
Kalpten kalbe akar, silinmez bir izdir.
Namık Kemal'de hürriyetin sesi,
Ziya Gökalp'te Türklüğün nefesi.

Alper Tunga düşer gönül yoluna,
Leyla'yla Mecnun koşar sevdaya.
Her roman bir ömür fısıldar sana,
Şiirle can bulur her duyguda.

Bir milletin sesi, özüdür şiir,
Ruhsuz kalan söz, gönülde ne bir?
Kimliği yoksa bir halkın dili,
Savrulur rüzgârda yitik bir gülü.

Edebiyatla dirilir her düş, her an,
Geçmişle geleceği eder iman.
Söz, sadece söz değildir aslında,
Bir milleti var eder, yazıldıkça.

GENÇLİK ÇAĞI

*Merdivenin gençlik basamağında
Henüz tam da yirmili yaşlarında
Bir beyazın, mavinin kucaklarında
İzler bıraktığın çağdır bu yaşlar*

*Yüreklerinin sessiz çığlıkları
Penceresinin yanıp sönen ışıkları
Birden estirir poyraz rüzgarları
Kapılıp gittiğin çağdır bu yaşlar*

*Yaşarken kalpten kalbe heyecanlar
Meraklı duygular, ürkek bakışlar
Sonunu başını düşünmez yaşar
Dersini aldığı çağdır bu yaşlar*

*Aydınlık düşler sokağında gezer
Bir kıvılcım alsa kendini yener
Papatyadır gönül sevmeyip sever
Kararsız çıkarsız çağdır bu yaşlar*

*Bazen anlamaz, şaşırıp kalırken
Bazen fazla anlar, uçup coşarken
Hayat denizini bilmez dalarken
Çırpınıp durduğun çağdır bu yaşlar*

*Fikirlerde zehir, akıl dolaşır
Karanlığa kafa tutar uğraşır
Zihin kalesinde durmaz savaşır
Kılıcsız kaldığın çağdır bu yaşlar*

SAVAŞ POLAT İLE RÖPORTAJ:

SAVAŞ POLAT KİMDİR?

YAREN BAD: Savaş Bey, öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

SAVAŞ POLAT: 1984 yılında Tokat'ta doğdum. Tokat'ta köklenmeyi seviyorum. Burada yaşamayı, eskiye kıyasla artık daha çok seviyorum. Liseye kadar Tokat'taydım.

Üniversite eğitimimi Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümünde tamamladım. Ardından iki farklı üniversitede yüksek lisans yaptım.

Resim 13: Psikolog Savaş Polat

Eğitim hayatım, çeşitli terapi eğitimleriyle birlikte hâlâ devam ediyor.

YAREN BAD: “İçimizdeki Yabancı” adlı kitabınız yayımlandı. İlk kitabınızın içeriği hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?

SAVAŞ POLAT: İçimizdeki Yabancı, sizin de bahsettiğiniz gibi benim yayımlanmış ilk kitabım. Kitapta daha çok ruhsal yapılanmayı anlattım. Bir insanı; insan yavrusunun dünyaya geliş evrelerini, büyüme ve gelişme süreçlerini, içinde büyüdüğü toplumu, yaşananları ve yaşanamayıp mahrum kalanları merkeze alarak anlatmaya çalıştım.

Kitapta esasında şu sorunun cevabını aramaya çalıştım: “Bize ne oldu da bugünkü halimize geldik?” Bu soruyu, bir danışanımla konuşuyormuşum gibi bir dil kullanarak yanıtlamaya çalıştım. Samimi ve akıcı bir üslup tercih ettim. İnsanların ruhuna dokunan bir kitap olmasını arzulayarak yola çıktım.

Kitabın birçok bölümü var ancak öz olarak; insanın, insan olma yolculuğundaki psikolojik ve çevresel faktörlerin ruhsal gelişimi üzerindeki etkilerini anlatmaya çalıştım.

YAREN BAD: Edebiyatın insan psikolojisi üzerindeki etkisi hakkında genel görüşünüz nedir?

SAVAŞ POLAT: Modern psikolojinin babası olan Freud, “Ne zaman bir yere girsem, ruhsal açıdan benden önce bir edebiyatçının oraya uğradığını gördüm.” der. Ben de kendi alanımda psikoloji okumalarını, tarih okumalarını, felsefe okumalarını çok seviyorum. Nasip oldu, değerli bir eser de ortaya çıkarmış oldum.

Edebiyat bence psikolojiyle ikizdir. Freud’un da dediği gibi, bir terapistin en önemli araçlarından biri dildir; dil kullanma becerisidir çünkü bu bir sanattır. Bu nedenle biz terapinin sadece bir bilim değil, aynı zamanda bir sanat olduğunu düşünüyoruz. Bilimle sanatın kaynaştığı bir alan olan psikoterapide, edebiyat bizim için çok önemli bir araçtır; bir dil ve çok değerli bir dildir.

YAREN BAD: Edebiyat sizin için terapiye ne kadar yakın bir alan? Hiçbir roman karakterine terapistlik yapmak istediğiniz oldu mu?

SAVAŞ POLAT: Az önce de söylediğim gibi, edebiyat ve terapi bence iç içe geçmiş alanlar. Bir terapist aynı zamanda bir edebiyatçıdır; aynı zamanda bir tarihçi, bir sosyologdur. Bir terapistin kendi dünyasında ne kadar çok alanda hakimiyeti varsa, o kadar deneyimli ve donanımlı olduğunu söyleyebilirim. Genel kültür, bu açıdan bir terapistin mesleki yolculuğunu belirleyen en önemli aşamalardan biridir.

Bir terapistin edebi bir okuma yapmaması ya da sanatla edebiyatın iç içe olmaması gibi bir durum düşünülmez; bu, olayın ruhuna aykırıdır. O yüzden tekrar ediyorum, bu iki alan belki ikizdir, kaynaşmıştır; birini diğerinden ayırmak çok kolay değil.

Uzun zamandır roman okumuyorum ama bu belki yaptığım işle ilgili. Çünkü her gün birçok insanın hayatına temas ediyorum. Sahada, danışan almaya başladığımdan beri her insanın kendi dünyası bir roman gibi. Her gün, her seansta ayrı bir roman okuyorum adeta. Belki de bu yüzden edebi bir roman okumuyorum. Ama danışanlarımın hikâyelerine dokunarak o romanları yaşıyorum.

Bazı insanlar hikâyelerini yeniden yazıyorlar, bazıları yeniden formatlıyor, bazıları ise hikâyelerin içinde kayboluyorlar. Kitabın özünde de bu var zaten: Herkesin kendi hikâyesini yeniden okuma, yeniden değerlendirme, yeniden baştan yazma süreci... Esasında psikoterapi tam da budur. Kendini keşfeden herkes, kendi hikâyesini yeniden yazıyor.

Tokat Gaziosmanpaşa
Üniversitesi Öğrencileri:
Yaren BAD, Emine AKBARAN,
Ceren DUMAN

Resim 13.1: Savaş Polat'ın Kitabı

**Unutulmaya Yüz Tutmuş Bir
Meslek: Bakırcılık**

Resim 14: Geleneksel Bakır

AYSU GÖZLÜKÇÜ: İbrahim Yıldız kimdir?

İBRAHİM YILDIZ: İsmim İbrahim Yıldız 1980 Tokat Merkez doğumluyum. İlkokul ve ortaokul öğrenimimi Tokat'ta gerçekleştirdim. 2 erkek 1 kız 3 çocuk babasıyım. Bakırcılıkla uğraşıyorum. Çocukluğumdan beridir usta çırak ilişkisi içerisinde bu mesleğin içerisindeyim. Merkez Ali Paşa Camii karşısında Yıldız Ticaret olarak çalışmaktayız. Neredeyse ölmüş bir mesleği yaşatmaya çalışıyoruz.

AYSU GÖZLÜKÇÜ: Bu meslek ne zamandan beridir var?

İBRAHİM YILDIZ: Babam 1982 yılında bu dükkanı açtı, okula gitmediğim günlerde babamın yanında çalışıyordum. 33 senedir bu mesleği icra ediyorum. Usta çırak ilişkisi içerisinde mesleği babamdan öğrendim.

AYSU GÖZLÜKÇÜ: Bakırcılık mesleğine ilgi nasıl? Unutulmasının başlıca nedenleri nedir?

İBRAHİM YILDIZ: Bakırcılığa aslında bir ilgi hala var diyebilirim fakat teknolojinin, granitin, teflonun olduğu bu çağda bakıra eski ilgiyi göremiyoruz. Sağlık açısından ise bakırın daha fazla tercih edildiğini söyleyebilirim. Genç kızlar çeyizleri için cezve, fincan satın alıyor. En çok sattığımız ürün ise yine cezve ve yumurta sahanı.

AYSU GÖZLÜKÇÜ: Mesleğinizin altın çağı olarak gördüğünüz bir dönemi var mı? Sizce neden unutuluyor?

İBRAHİM YILDIZ: Geçmişe baktığımızda bakır ürün mutfaklarda eksiksiz vardı. Bu yıllar arasına babamın bu mesleği icra ettiği dönemleri örnek vereyim; 1985- 1990 yıllarında altın çağı diyebilirim. Mesleği ömrüm yettikçe yerine getireceğim, yaşatmaya çalışacağım. Teknoloji ve modanın da mesleğin üzerindeki etkisi fazla.

Resim 14.1: Geleneksel Bakır

Resim 14.2: Geleneksel Bakır

AYSU GÖZLÜKÇÜ: Mesleğinizin en zor, yıpratıcı yanları nelerdir?

İBRAHİM YILDIZ: Bir esnaf olarak okumadığım için pişmanım çünkü esnaf olmak beraberinde sosyal yaşam kısıtlılığı da getiriyor. Tatillerimin olmaması mesleğimin en zor yanı, ailemle hafta sonu dışarıda vakit geçirmek yerine burada bulunmam beni etkiliyor. Eğer okusaydım esnafın en yoğun satış yaptığı hafta sonu ben de dükkanda olmak yerine ailemle vakit geçirecektim. Bunun dışında mesleğimi severek yerine getiriyorum, yıpratıcı olduğunu düşünmüyorum.

AYSU GÖZLÜKÇÜ: Bakırcılık mesleğinin unutulmaması için ne önerirsiniz?

İBRAHİM YILDIZ: Biz bir odaya bağlıyız. Madeni Sanatkarlar Odası. Çeşitli şehirlerde dernek Bakırcılık, Semercilik, Kalaycılık, Çini kursları açıldı. Bu kurslarda ilgisi olanlar bakır işlemeyi öğreniyor, icra ediyor. Halk eğitim bu tür kurslarla öncülük eder, meraklılarına yol gösterirse bu mesleğe olan bilgi ve ilgi devam ederdi.

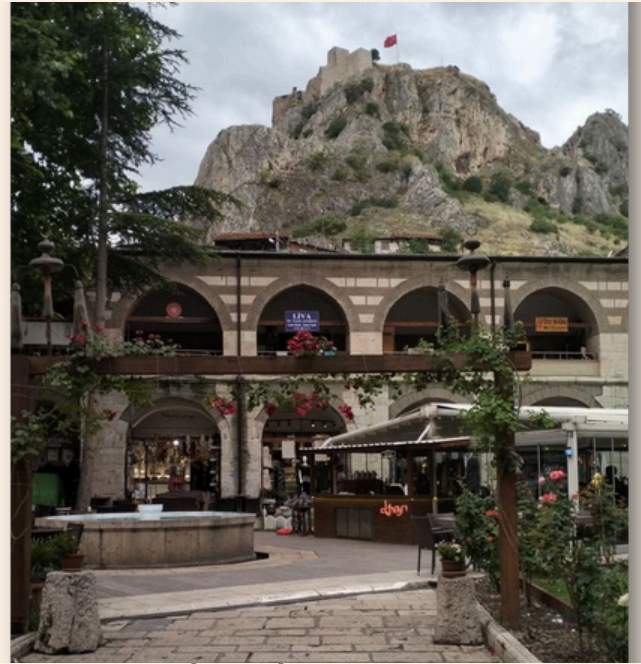

Resim 14.3: Geleneksel Bakır

TOKAT KALESİ EFSANESİ

Tokat Kalesi, Akdağların uzantısı olan sarp bir tepe üzerinde kurulmuştur. Konumu itibariyle merkezî bir noktada bulunan kale, Tokat şehrinin önemli simgelerinden biridir. Şehir yerleşimi kalenin doğu ve güney yamaçlarında konumlanmıştır. Bu nedenle şehir kalekent tipolojisine sahiptir. Kale'nin tam olarak ne zaman yapıldığı hususu net olmamakla birlikte, Pont Krallığı dönemine ait kaya mezarı ve basamaklı su tüneli kalenin ilk olarak bu krallık döneminde inşa edilmiş olma ihtimalini güçlendirmektedir. Kalenin savunma mimarisi, üzerinde bulunduğu tepenin topografik yapısına göre şekillenmiştir. Bu nedenle oldukça korunaklı olan kale, kuşatmalara günlerce direnebilmiştir. Kale ile ilgili kayıtlarda geçen ilk kuşatma Dânişmendli hükümdarı Dânişmend Gazi tarafından yapılan kuşatmadır. Bu kuşatma sonucu kalede Bizans hâkimiyeti sona ermiş, böylelikle günümüze kadar sürecek Türk hâkimiyeti başlamıştır. Sırasıyla Dânişmendli, Türkiye Selçuklu, Eretna, Kadı Burhâneddin ve Osmanlı idaresi ile yönetilen kale pek çok tarihi hadiseye tanıklık etmiştir.

Korunaklı yapısı nedeniyle Osmanlı döneminde Çardak-ı Bedevi olarak adlandırılan kalenin zindanında önemli isimler tutsak edilmiştir. Zindan dışında; kale camii, dizdarhane, zeredhane gibi yapıların da kale içinde inşa edildiği bilinmektedir. M.Ö 30- M.S 395 Roma döneminde yol güvenliği için kurulmuş olan Kale, yaklaşık 500 yıl Bizans egemenliğinde kalmıştır. İlk defa 1074 yılında Danişmend Melik Ahmet Gazi tarafından fethedilen Kale kısa aralıklarla el değiştirmiş olup sırasıyla Danişmendli, Selçuklu, İlhanlı, Eratna, Kadı Burhanettin ve Osmanlı Devleti'nin egemenliğine geçmiştir. Dik ve sarp kayalar üzerine kurulu Kale, doğal bir hisar durumundadır. Osmanlı Devleti zamanında "Çardak-ı Bedevi" denilen zindanı başta Bizans İmparatoru A. Diogenis olmak üzere birçok ünlünün tutsak yeri olmuştur.

Resim 15: Tokat Kalesi

Bir diğer rivayete göre Tokat Kalesi efsanesi şöyledir: Korku filmlerinin efsanevi kahramanı diğer adıyla Kazıklı Voyvoda! Osmanlılara yenik düşen Eflak (Romanya) krallığı prensi olan III. Vlad, yani Drakula zamanında kardeşi ile birlikte önce Kütahya Eğrigöz Kalesi'nde, daha sonra Tokat Kalesinde gözetim altında tutulduktan sonra da Edirne'ye şehzade Mehmet'in (Fatih Sultan Mehmet) yanına gönderilmiş, belli bir süre eğitim alması sağlanmıştır.

Kale'nin güney batısında çok eski çağlardan kalma bir Kaya Mezarı oyulmuştur. Mezarın ağzında bir kolon ve biri büyük iki hücre bulunmaktadır. Ayrıca 362 basamaklı bir merdiven ile Kale'nin dibine inilebilmektedir. Günümüzde bu merdiven yolunun büyük bir kısmı açılmış durumdadır.

Tokat Kalesi efsanesi yöre halkı arasında anlatılan, kale ile ilgili en bilinen efsanelerden biridir. İşte en çok bilinen versiyonu:

Efsane: Prenses ve Genç Delikanlı

Tokat Kalesi, yüksek bir tepeye kurulmuş olup, eski dönemlerde zapt edilmesi çok zor bir yerdi. Rivayete göre, bu kalede bir kral yaşarmış. Kralın dillere destan güzellikte bir kızı varmış. Bu prensesi gören herkes ona âşık olurmuş ama kral kızını sıradan biriyle evlendirmeye hiç niyetli değilmiş. Bir gün, kalenin karşısındaki köyde yaşayan cesur ve yakışıklı bir delikanlı, prensesi görmüş ve ilk görüşte ona âşık olmuş. Genç, aşkından yanıp tutuşmuş, sonunda cesaretini toplayıp kaleye gitmiş ve kraldan kızını istemiş.

Kral ise bu teklife çok sinirlenmiş ama halkın arasında saygı duyulan bir genç olduğu için ona doğrudan hayır diyememiş.

Kral, gence bir şart koşmuş:

“Kalenin altından geçen su tüneline bul ve bana bu tünelden su getir. Başarırsan kızımı sana vereceğim.”

Aslında bu tünelin sonu yokmuş ve içeri giren kimse geri çıkamamış. Ancak delikanlı gözünü budaktan sakınmamış, aşkı uğruna tünele girmiş. Günlerce ondan haber alınamamış. Prenses, her gün kalenin surlarına çıkar, sevgilisinin geri dönmesini beklermiş. Ancak delikanlıdan bir daha haber alınamamış.

Efsaneye göre, prenses üzüntüsünden kalenin burçlarından atlayarak intihar etmiş. O günden sonra kaleye “aşkı uğruna can verenlerin kalesi” denmiş.

Bu efsane, Tokat Kalesi'ne hem gizemli hem de romantik bir hava katmaktadır. Gerçekte kalede bir su tüneli olduğu ve zamanında gizli geçit olarak kullanıldığı da bilinmektedir.

TOKAT KALESİ TARİHİ

Tokat Kalesi konumu itibarıyla birçok devlete ait olmuş bir bölgede yer almaktadır. Tokat Kalesi'nin tarihini kısaca şu şekilde özetleyebiliriz:

- İlk yerleşimcileri kim olduğu bilinmeyen yapının bilinen en eski yerleşimcilerinin Komana Pontika'dan göçen Hristiyan gruplardır.
- Uzun yıllar Doğu Roma İmparatorluğu'nun elinde kalan kale, 1074 yılında Dânişmend Gazi tarafından ele geçirilmiş ve Büyük Selçuklu Devleti kaleye hakim olmuştur.
- Selçuklular'dan sonra Osmanlı İmparatorluğu hakimiyetine giren kale, Selçuklu ve Osmanlı döneminde onarım görmüş, özellikle savunma amaçlı kullanılmıştır.
- İsyancılar ve devlet yöneticilerine hapisane olarak kullanılan yapı bu nedenle Çardak-ı Bedevi adıyla da anılmıştır.
- Kale, Türkiye Cumhuriyeti döneminde ise savunma amaçlı kullanılmaktan ziyade kültürel olarak önem kazanmıştır

TOKAT KALESİ'NDEKİ GİZLİ GEÇİTLER

Kalede kanıtlanamayan iddialara göre Turhal Kalesi ve Niksar Kalesi'ne bağlanan bazı gizli geçitler mevcuttur. Ancak kalede yapılan son restorasyon çalışmaları sırasında bu geçitler araştırılmış fakat hiçbir bulgu bulunamamıştır. Tokat'ta kayalıklar üzerine inşa edilen kale, gizli geçitleriyle gizemini hala korumaktadır. Kont Dracula'nın esir tutulduğu Tokat Kalesi'nin gizli geçitleri ve zindanlarının yanı sıra insan sureti ile dikkat çekmektedir.

TOKAT TARİHİ VE KÜLTÜRÜ

Resim 16: Tokat Saat Kulesi

KÜLTÜREL ÖZELLİKLER

Mimari:

Tokat'ta çok sayıda mimari yapı bulunur. Bunların başında Tokat Kalesi, Gök Medrese, Taşhan, Sulusaray Antik Kenti ve Latifoğlu Konağı gelir.

El Sanatları:

Yazmacılık:

Tokat'ın en meşhur el sanatlarından biridir. Ahşap kalıplarla kumaş üzerine baskı yapılır. Bakır işlemeciliği ve ahşap oymacılığı da önemli geleneksel sanatlar arasındadır.

TARİHİ:

• Antik Dönemler:

- Tokat'ın tarihi M.Ö4000'lere kadar uzanır. Bölgede ilk yerleşim izleri Kalkolitik Çağ'a dayanır. Hititler, Frigler, Kimmerler, Persler, Makedonlar ve Roma İmparatorluğu gibi birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır.

• Bizans ve Selçuklu Dönemi:

- Bizans Dönemi'nde önemli bir yerleşim yeri olan Tokat, Malazgirt Meydan Muharebesi'nden sonra Selçukluların hakimiyetine girmiştir. Bu dönemde birçok cami, medrese ve han inşa edilmiştir.

• Osmanlı Dönemi:

- 1392 yılında Yıldırım Bayezid tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır. Osmanlı Dönemi'nde önemli bir kültürel ve ticari merkez olmuştur.

Mutfak Kültürü :

Tokat mutfağı oldukça zengindir. Ünlü yemekleri arasında ; Tokat kebabı, Zile pekmezi ,bat (bir tür soğuk mercimek yemeği),keşkek ve cevizli çörek yer alır.

Folklor ve Gelenekler :

Tokat'ın halk oyunları ,türkücüleri ve geleneksel kıyafetleri kültürel çeşitliliğini yansıtır. Yöreye özgü bağlama ezgileri ve sözlü halk edebiyatı önemli bir yere sahiptir.

TOKAT'IN ÖNEMLİ İLÇELERİ

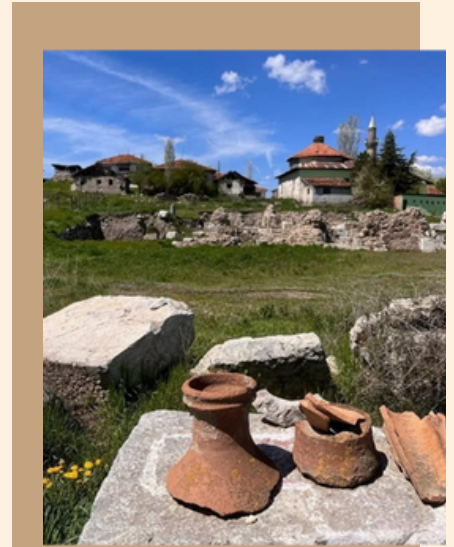
- **Zile:** Antik adıyla Zela Roma döneminde önemli bir merkezdi. Julius Caesar 'ın "Veni, Vidi, Vici" (Geldim, Gördüm, Yendim) sözünü söylediği yer olduğu rivayet edilir. Zile Kale'si Zile Ulu Camii ve tarihi evleri meşhurdur.
- **Niksar:** Danişmend'lilere başkentlik yapmış bir ilçedir. Niksar Kalesi, Ulu Camii, Yağlıbasan Medresesi ve Roma Hamamı gibi önemli tarihi yapılar bulunur. Ayrıca Unesco Dünya Mirası Listesi'ndedir.
- **Erbaa:** Yeşilirmak Vadisi üzerindedir. Tarım açısından önemli bir merkezdir. Özellikle üzüm ve tütün üretimi yaygındır. Geleneksel Erbaa Bağ Evleri ilgi çekicidir.
- **Turhal:** Tokat'ın sanayi ve ticaret bakımından gelişmiş ilçelerindendir. Roma ve Bizans dönemlerine uzanan bir tarihi vardır. Turhal Kalesi bu bölgede öne çıkan yapıdır.

Tokat'taki Önemli Festivaller:

- **Tokat Kültür ve Sanayi Festivali:** Her yıl yaz aylarında düzenlenir. Konserler, halk oyunları gösterileri, el sanatları sergileri ve yöresel yemek tanıtımları yapılır.
- **Zile Kiraz Festivali:** Zile'nin meşhur kirazının tanıtımı için düzenlenir. Yarışmalar, konserler ve geleneksel etkinliklerle kutlanır.
- **Erbaa Üzüm Festivali:** Erbaa'nın kaliteli üzümlerini tanıtmak amacıyla düzenlenir.

ÖNEMLİ TARİHİ YAPILAR:

- **Tokat Kalesi:** Şehrin simgelerindendir. Kayalara oyularak yapılmış gizli geçitleriyle ünlüdür. Efsaneye göre Bizanslıların ünlü hükümdarı Komnenos burada esir tutulmuştur.
- **Gök Medrese (Pervane Bey Medresesi):** 1271 yılında Selçuklu veziri Muinüddin Pervane tarafından yaptırılmıştır. Taç kapısı ve taş işçiliği ile dikkat çeker.
- **Taşhan:** 17. Yüzyılda Osmanlı döneminde yapılmış olan bir kervansaraydır. Günümüzde turistik amaçlı kullanılmakta, el sanatları ürünleri satılmaktadır.
- **Sulusaray (Sebastapolis Antik Kenti):** Roma Dönemine ait kalıntılar içerir. Hamam, agora ve mozaik döşemeler bulunmuştur.

Resim 17: Tokat'ın Tarihi Yapılarından

TOKAT'IN ANTİK ÇAĞDAKİ YERLERİ

HÖYÜKLERİ

Tokat ilinde iki tane höyük vardır : Kayapınar Höyüğü ve Maşat Höyüğü

• KAYAPINAR HÖYÜĞÜ:

Tokat il sınırlarında yer alan Kayapınar Höyüğü, bölgenin tarih öncesi dönemlerine ışık tutan önemli bir höyüktür. Kayapınar Höyüğü, Tokat il merkezinin yaklaşık 25 km güneybatısında, Artova ilçesinin 17 km kuzeyinde ve Yenice Köyü'nün 5 km batısında yer almaktadır.

Resim 18: Kayapınar Höyüğü

Kültürel ve Arkeolojik Önemi

Kayapınar Höyüğü, Tokat bölgesinin tarih öncesi yerleşimlerini anlamak için önemli bir merkezdir. Höyükte bulunan seramikler, dönemin kültürel ve sanatsal gelişimini yansıtmaktadır. Ayrıca, bölgedeki diğer höyüklerle birlikte, Tokat'ın tarihsel sürecine dair değerli bilgiler sunmaktadır.

Kayapınar Höyüğü'nün bulunduğu bölge, aynı zamanda Tokat ilinin tarihsel ve kültürel zenginliğini yansıtan birçok höyük ve antik yerleşim alanına ev sahipliği yapmaktadır. Bu nedenle, bölge arkeolojik araştırmalar için büyük bir öneme sahiptir.

• MAŞAT HÖYÜĞÜ

Tokat il sınırlarında, Zile ilçesinin Yalinyazı köyü yakınlarında yer alan önemli bir höyüktür. 1945 yılında ilk kez çivi yazılı bir Hitit tabletinin bulunmasıyla dikkatleri üzerine çekmiştir. 1973-1984 yılları arasında Prof. Dr. Tahsin Özgüç tarafından yürütülen kazılar sonucunda, höyüğün tarih öncesi ve antik dönemlere ait çok sayıda buluntuya ev sahipliği yaptığı anlaşılmıştır.

Resim 19: Maşat Höyüğü

Maşat Höyük, Tokat il merkezinin yaklaşık 20 km güneydoğusunda, Zile ilçesinin Yalinyazı köyü batısında yer almaktadır. Yüksekliği ova seviyesinden 29 metre olan höyük, 450x225 metre boyutlarındadır. Günümüzde Tokat Müzesi'nde bulunan bu eserler, bölgenin tarihî ve kültürel zenginliğini gözler önüne sermektedir.

ANTİK KENTLER

• ERBAA HOROZTEPE

İlçe merkezinin güneydoğusunda imbat deresi mevkiinde yer alan Horoz Tepe'de MÖ. 2000-600

yıllarında irili ufaklı birçok yerleşim alanı bulunmaktadır.

Horoz Tepe'de M.Ö. 3000 yılına ait bir mezar ortaya çıkartılmıştır. Bu mezarlıkta bulunan madeni ve altın süs eşyaların yanı sıra, altın ve bronzdan yapılmış çocuğunu emziren kadın heykelciği, halen Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesinde teşhir edilmektedir.

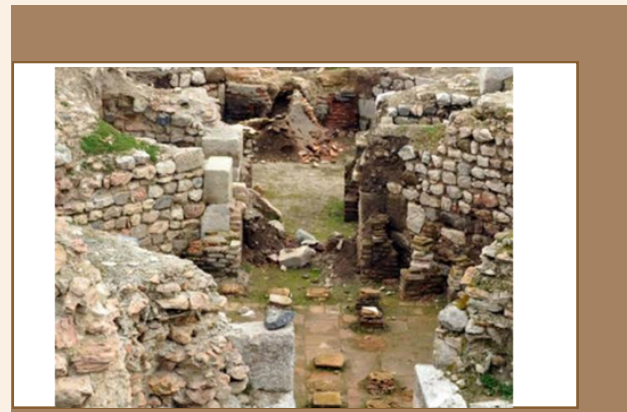

Resim 20: Erbaa Horoztepe

• SULUSARAY SEBASTAPOLİS ANTİK KENTİ

İlçe merkezinde yer alan Antik kent tarihi ilk Tunç Çağında başlayan büyük bir höyük üzerine kurulmuştur. Bazı kaynaklarda M.Ö.1.yüzyılda kurulmuş olduğu kaydedilmektedir. Roma İmparatoru Traianus zamanında (M.S. 98-117) Pontus Galaticus 'la, Polemoniacus Eyaletlerinden ayrılarak Kapadokia eyaletine dahil edilmiştir. Sebastapolis kelime olarak Latinedir. (Sebasto; büyük, ulu, azametli, polis; şehir) "Büyük azametli şehir" denmektedir.

1987 yılında Tokat Müze Müdürlüğünce yapılan kurtarma ve sondaj kazıları sonucunda elde edilen verilerle, daha önce ortaya çıkmış bulunan mimari parçalar değerlendirildiğinde kentin, Helenistik, Roma ve Bizans Dönemlerinde önemli bir yerleşim alanı olduğu anlaşılmaktadır.

Resim 21: Sebastapolis Antik Kenti

Comana Pontica'da yapılan yüzey araştırmaları sonucu ele geçen buluntular Sebastapolis buluntuları ile büyük benzerlikler göstermektedir. Bu da söz konusu 2 şehrin aralarında yakın ilişkiler bulunan çağdaş 2 yerleşim alanı olduklarını ortaya koymaktadır.

Ayrıca Sulusaray'ın yaklaşık 3 km. güneyindeki Ilıca köyü yakınlarındaki Asklepion olması muhtemel, tabanı mozaiklerle kaplı bir yapı açığa çıkarılmıştır. Roma Dönemi'nde önemli ticaret yolları üzerinde bulunan Sebastapolis antik kentinin çok küçük bir bölümü açığa çıkarılabilmektedir.

• GÜMENEK - COMANA PONTİKA ANTİK KENTİ

Tokat'ın Helenistik, Roma ve Bizans Dönemindeki yerleşim merkezidir. Roma, antik yol ağı üzerinde bulunan Comana Pontica'nın Roma ve özellikle Bizans dönemlerinde çok önemli bir yerleşim alanı olduğu bilinmekte olup, Strabon, Comana'yı önemli bir ticaret merkezi olarak tarif eder. 2004 yılında başlayan yüzey araştırmaları sırasında, Erken Tunç Çağı'ndan Osmanlı Dönemi'ne uzanan birçok küçük yerleşim tespit edilmiştir. 2009 yılında kazı çalışmaları başlatılmış kazı çalışmaları halen devam etmektedir.

Resim 22: Comana Pontika Antik Kenti

• ARTOVA YERALTI YERLEŞİMİ

Artova ilçesine bağlı Boyunpınar köyünün 500 m. kuzeyindeki Özündürük mevkiinde ana kaya blokuna oyularak yapılmıştır.

Erken Hristiyanlık dönemine ait bu yeraltı yerleşimi 1995 yılında Tokat Müzesi tarafından yapılan temizlik kazısı ile açılmış ve hizmete sunulmuştur. Bu yeraltı yerleşimi üç koridorlu ve üç katlı olup, salonlar, küçük odalar ve küçük bir tapınaktan oluşmaktadır.

Resim 23: Artova Yeraltı Yerleşimi

TOKAT ATATÜRK EVİ

Tokat Atatürk Evi, şehir merkezinde bulunan Deve görmez Mahallesi, Şeyh Şirvani Caddesi, Deve görmez Sokak No:27 adresinde yer almaktadır. 19. yüzyılın ikinci yarısında Süsoy ailesi tarafından yaptırılan bu tarihi konak, Mustafa Kemal Atatürk'ün Cumhurbaşkanı sıfatıyla Tokat'ı ziyaretlerinde konakladığı yer olması açısından büyük önem taşımaktadır. Atatürk'ün Tokat'ı ilk ziyareti, Milli Mücadele yıllarında, 26 Haziran 1919 tarihinde gerçekleşmiştir. Silah arkadaşı Mustafa Vasfi Süsoy'a ait bu evde bir gece misafir kalmıştır. İkinci ziyaretini ise eşi Latife Hanım ile birlikte 25 Eylül 1924 tarihinde gerçekleştirmiş ve iki gece bu konakta konaklamışlardır. Hatta bu konak, Atatürk'ün Latife Hanım ile yaşadığı bir tartışma sonucu boşanma kararını aldığı yer olarak da bilinmektedir. Atatürk, daha sonraki yıllarda da Tokat'ı ziyaret etmiştir.

Müze Olarak Açılması: Mustafa Vasfi Süsoy'un ailesine ait olan bu konak, 28 Aralık 2001 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından kamulaştırılmıştır. Restore edilerek ve döneme ait etnografik eserlerle düzenlenerek, 26 Haziran 2007 tarihinde "Tokat Atatürk Evi ve Etnografya Müzesi" olarak ziyarete açılmıştır.

Resim 24: Tokat Atatürk Evi

Müze İçeriği:

Üç katlı olan bu iç sofalı geleneksel Tokat evi mimarisine sahip konakta, Atatürk tarafından bizzat kullanılan eşyalar o dönemdeki yerlerine yerleştirilmiştir.

Evin diğer bölümlerinde ise 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında bir Tokat evinde bulunabilecek çeşitli etnografik eserler sergilenmektedir. Ayrıca, evin duvarlarında Atatürk'ün Tokat ziyaretleri sırasında çekilmiş çeşitli fotoğrafları da görülebilir. Müze de görebileceğiniz bazı bölümler ve eserler şunlardır:

Zemin Kat: Taşlık (çeşme bulunmaktadır), idare odası, küçük bir giriş sofası.

Birinci Kat: Sokağa bakan sofaya açılan iki oda, bir mutfak ve bir banyo; bahçeye bakan sofaya açılan iki oda ve bir banyo.

İkinci Kat: İç içe geçmiş iki sofanın etrafında sıralanmış odalar. Bu odalardan biri "Atatürk'ün yatak odası" olarak düzenlenmiştir.

Üçüncü Kat: Küçük bir sofa ve cihannüma odası.

Diğer: Ahşap bir sedir önünde minderleri ve bakır tepsileriyle dönemin geleneksel yer sofrası. Atatürk ve Cumhuriyet dönemine fotoğraflar bulunur.

Atatürk evleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün doğduğu, yaşadığı veya ziyaret ettiği evlerdir ve Türk toplumu için çeşitli önemli katkılar sunmaktadır. Bu evler, Atatürk'ün çocukluğunu, ailesini, eğitimi ve yaşamının farklı dönemlerini yansıtan mekanlar olarak, ziyaretçilere onun hayatına dair somut bilgiler sunar. Böylece Atatürk'ün düşüncelerini, ideallerini ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundaki rolünü daha iyi anlamalarına yardımcı olurlar. Evlerde sergilenen döneme ait eşyalar, fotoğraflar ve belgeler, ziyaretçilere o dönemin yaşam koşullarını ve atmosferini hissettirir. Bu sayede Milli Mücadele ruhunu ve Cumhuriyetin kuruluş sürecindeki zorlukları daha iyi kavramalarına olanak tanır.

Atatürk evleri, özellikle gençler için önemli birer öğrenme mekanıdır. Okul gezileri ve bireysel ziyaretlerle öğrenciler, tarihlerini ve Cumhuriyetin kurucusunu daha yakından tanıma fırsatı bulurlar.

Resim 24.1: Tokat Atatürk Evi Odası

Bu evleri ziyaret etmek, vatandaşlarda ortak bir tarih ve kimlik bilinci oluşturulmasına katkı sağlar. Atatürk'ün mücadelesi ve başarıları, milli birlik ve beraberlik duygularını pekiştirir. Atatürk evleri ve müzeleri, tarih araştırmacıları için önemli birer kaynak teşkil eder. Buradaki belgeler, fotoğraflar ve eşyalar, Atatürk dönemi ve Cumhuriyet tarihi üzerine yapılan çalışmalara ışık tutar. Atatürk evleri, bulundukları şehirler için önemli birer turistik cazibe merkezi haline gelmiştir. Yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekerek bölge ekonomisine katkıda bulunurlar. Atatürk evleri sayesinde, bulundukları şehirlerin tarihi ve kültürel zenginlikleri daha geniş kitlelere ulaşır. Bu durum, o bölgelerin genel tanıtımına da olumlu etki yapar. Özetle, Atatürk evleri sadece tarihi binalar olmanın ötesinde, Türkiye'nin geçmişini anlamak, milli bilinci güçlendirmek, kültürel mirası korumak ve turizmi desteklemek gibi pek çok önemli işleve sahiptirler. Bu nedenle, korunmaları ve gelecek nesillere aktarılmaları büyük önem taşımaktadır.

Resim 24.2: Tokat Atatürk Evi Odası

TOKAT' A ÖZGÜ TÜRKÜ ELEŞTİRİSİ

Hey Onbeşli Türküsü

Hey on beşli on beşli
Tokat yolları taşlı
On beşliler gidiyor
Kızların gözü yaşlı

Aslan yârim kız senin adın Hediye
Ben dolandım sen de dolan gel beriye
Fistan aldım endazesini on yediye

Gidiyom gidemiyom
Az doldur içemiyom
Sevdiğim pek gönüllü
Koyup da gidemiyom

(TRT Dörtlüğü)
Gidiyom gidemiyom
Sevdim terk edemiyom
Sevdiğim pek gönüllü
Gönlünü edemiyom

Aslan yârim kız senin adın Hediye
Ben dolandım sen de dolan gel beriye
Fistan aldım endazesini on yediye

Giderim ilinizden (elinizden)
Kurtulam dilinizden
Yeşil baş ördek olsam
Su içmem gölünüzden

Aslan yârim kız senin adın Hediye
Ben dolandım sen de dolan gel beriye
Fistan aldım endazesini on yediye

“On beşli”, hikayedeki hicri takvime göre 1315 senesinde askere giden bir gencin takma ismidir. Evindeki en küçük çocuk olan Tokatlı Halil o zamanlardaki kanunlara göre evde en az bir erkeğin, güvenliği sağlamak için kalması gerektiğinden askere gitmesi zorunlu olmayan biriydi. Fakat o gönüllü olarak Çanakkale’ye gitmişti. Geride kalan annesini Rum çeteler katletmişti. Üzerine Hediye (sözlüsü) kaçırılmıştı. Hediye çok zor zamanlar geçirdikten sonra Halil ile bir gün köyde tekrar buluşma fırsatı yakalar. Ancak Halil onun başından geçenleri yanlış anlar ve kavuşamazlar.

ELEŞTİRİSİ:

- Türkü, 1315 ‘te Birinci Dünya Savaşı sırasında Tokat’tan Çanakkale’ye giden 15 yaşındaki gençlere duyulan acı ve özlemi anlatır.
- Bu türkü doğrudan tek bir kişi üzerinden değil, o zaman genç yaşta savaşa giden bütün gençler adına yazılmıştır.
- Çocukların 15 yaşında savaşa gitmesi onlar için de, aileleri ve sevdikleri için de çok zor olduğunu vurgulamak gerekir.
- Bu türküyü dinlediğimizde savaşa giden genç yaştaki çocukları hatırlar, o zamanın vermiş olduğu acı hüznü bizler de yaşamış olur, bu sayede kahramanları yeniden hatırlamış oluruz.
- Türkü savaşa giden geçlerin, annelerinin ve sevdiklerinin savaş, gençlik ve özlemle ilgili ortak düşüncelerini yansıtır.
Kadın karakterin yas tutan bir figür olması dikkatleri çeker. Kadın pasif, bekleyen ve yas tutan; erkek ise savaşa giden aktör konumundadır.
- Gençlerin küçük yaşta cepheye gitmesi, hayatla vedalaşmaları bu türküyle ölümsüzleştirilir.
- Türkünün tekrar eden “Hey on beşli on beşli / Tokat yolları taşlı” dizeleri, hem bireysel hem de kolektif bir ağıt gibi yankılanır. Tokat şehrine yapılan gönderme, türküyü yerel bir kimlik de kazandırır.
- Hey on beşli türküsü, sadece müzikal değil duygusal ve tarihi bir anlam da taşır.
- Herkesin anlayacağı gibi yalın bir dille yazıldığı için kuşaktan kuşağa aktarılmıştır.
- On beşlilerin hikayesi savaşın sadece cephede değil, köylerde, evlerde, anaların gözlerinde nasıl bir yıkıma yol açtığını da gözler önüne serer ve derin bir acıyı duyurarak bir ağıt olduğunu gösterir.

PLEVNE KAHRAMANI GAZİOSMANPAŞA

Resim 25: Gaziosmanpaşa

Gaziosmanpaşa kimdir?

Doğum: 1832 , Tokat

Ölüm: 5 Nisan1900 , İstanbul

Asıl adı Osman Nuri Paşa olan Gaziosmanpaşa , Osmanlı Devleti'nin adamlarından biridir. En çok 1877 - 1878 Osmanlı - Rus savaşı (93 Harbi) sırasında yaptığı Plevne Savunması ile tanınır ve tarihe " Plevne Kahramanı " olarak geçmiştir.

HAYATI VE ASKERİ KARIYERİ

- Tokat'ta doğdu.
- İstanbul'daki Mekteb-i Harbiye'den mezun oldu.
- Yemen , Kırım ve Girit gibi farklı cephelerde görev aldı.
- Üstün başarısı sayesinde hızla rütbe aldı ve Ferik (Korgeneral) oldu.

PLEVNE SAVUNMASI (1877)

Plevne savunması; her ne olursa olsun, şartları objektif bakıldığında gayet üstün bir askeri başarıdır. Osman paşa vazifesini başarılı bir şekilde yerine getirmiştir. Gaziosmanpaşa büyük bir cesaret ve kararlılıkla savunmuştur. En çok da insanlar onun tevazu dolu duruşuna hayran kalırlar. Zaferin ardından şatafatlı bir yaşam sürmek yerine, görevini tamamlamış bir askerin sade haliyle yaşamaya devam etmesi bunun en iyi örneğidir. Her milletin tarihinde zor zamanlarda ortaya çıkan isimler vardır. Gaziosmanpaşa da Osmanlı'nın zorlu döneminde ortaya çıkmış bir yiğittir ve en güzeli de onun adının sadece bir savaşla değil, taşıdığı vakarla, onurla ve vatan sevgisiyle anılmasıdır.

UNVANLARI VE ANISI:

Türkiye’de bazı illerde Gaziosmanpaşa hatırasına inşa edilmiş ya da ismi verilmiş yapıtlar bulunmaktadır. “Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Stadyumu” bulunmaktadır. Yine bunlarla birlikte Osmanpaşa’nın hatırasını yaşatmak için ismi İstanbul’un Gaziosmanpaşa ilçesine, Tokat’ın Gaziosmanpaşa kasabasına ve birçok ilde sokak, cadde ile hastane, okul gibi yerlere verilmiştir.

- Plevne Kahramanı
- Gaziosmanpaşa
- İstanbul’un Gaziosmanpaşa ilçesi ve birçok şehirde onun adını taşıyan mahalleler, caddeler ve okullar bulunur.
- Tokat’ta heykeli ve anıt mezarı vardır.
- 1900 yılında vefat etti ve İstanbul Eyüp Sultan Mezarlığı’na defnedildi. Türkiye’de askeri deha ve kahramanlık örneği olarak anılır.
- En bilinen marşlardan biri Plevne Marşı’dır.

Tuna nehri akmam diyor,
Etrafımı yıkmam diyor,
Şanı büyük Osmanpaşa,
Plevneden çıkmam diyor.

İBN-İ KEMAL (KEMALPAŞAZÂDE)

İbn-i Kemal, tam adıyla Şemseddin Ahmed bin Süleyman el-Fenârî, 1468 yılında Edirne’de doğmuş önemli bir Osmanlı âlimidir. Osmanlı ilim, hukuk ve edebiyat dünyasında derin izler bırakmış çok yönlü bir kişiliktir. Asker bir aileden gelmesine rağmen genç yaşta ilim yolunu seçmiş, özellikle medrese eğitiminde üstün başarılar göstererek hem devletin hem de halkın saygısını kazanmıştır. Zamanla kazaskerlik ve ardından Osmanlı’nın en yüksek dinî makamı olan Şeyhülislamlık görevine getirilmiştir. İbn-i Kemal’in Tokat ile olan bağlantısı, onun eğitim ve ilim hayatında önemli bir yere sahiptir. Tokat o dönemde Anadolu’da ilim ve kültürün önemli merkezlerinden biriydi.

Resim 26: İbn-i Kemal (Temsili)

İbn-i Kemal, medrese tahsilinin bir bölümünü Tokat’ta yapmış, bu şehirde birçok âlimle tanışmış ve derinlemesine ilim öğrenmiştir. Tokat’taki bu eğitim süreci, onun hem fıkıh hem de kelam gibi İslam ilimlerinde derinleşmesine büyük katkı sağlamıştır. Ayrıca Tokat’ta görev yaptığı dönemlerde hem dersler vermiş hem de eserler kaleme almıştır. Bu nedenle Tokat, onun ilim yolculuğunda özel bir yere sahiptir. İbn-i Kemal sadece dinî ilimlerde değil, aynı zamanda edebiyat alanında da çok önemli bir şahsiyettir. Arapça, Farsça ve Türkçe dillerinde şiirler yazmış, divan edebiyatı tarzında eserler vermiştir. Özellikle manzum (şiir şeklinde yazılmış) eserleriyle, edebi yönünün de ne kadar güçlü olduğunu göstermiştir. Onun şiirlerinde hem dini temalar hem de felsefi düşünceler yer alır. Ayrıca yazdığı tarih, fıkıh ve kelam eserlerinde sade ve açık bir dil kullanmaya özen göstermiştir. Bu sayede hem halk hem de medrese çevreleri tarafından anlaşılır bir üsluba sahip olmuştur. İbn-i Kemal’in Osmanlı Devleti’ne katkıları saymakla bitmez. Yazdığı 200’den fazla eser, sadece kendi döneminde değil, sonraki yüzyıllarda da medreselerde ders kitabı olarak okutulmuştur. “Tevârîh-i Âl-i Osmân” adlı eseri, Osmanlı tarihini anlatan en önemli kaynaklardan biri olarak kabul edilir.

Ayrıca hukuk alanında verdiği fetvalar ve yaptığı yorumlarla Osmanlı hukuk sisteminin gelişmesine yön vermiştir. 1534 yılında vefat eden İbn-i Kemal, ardında hem ilmî hem edebî açıdan çok büyük bir miras bırakmıştır. Tokat’ta aldığı eğitim, onun ilim hayatının temel taşlarından birini oluştururken; edebiyata olan ilgisi, onun çok yönlü bir düşünür ve sanatçı olduğunu ortaya koymuştur. Sonuç olarak İbn-i Kemal, hem bir bilim insanı, hem bir edebiyatçı hem de bir devlet adamı olarak Osmanlı’nın yetiştirdiği en değerli şahsiyetlerden biridir.

TOKAT HALK OYUNLARI VE YÖRESEL MÜZİKLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Tokat, hem Karadeniz'in coşkulu yapısından hem de İç Anadolu'nun durağan havasından kültürel izler taşıyan bir şehirdir. Bu coğrafi ve kültürel özellikler, Tokat'ın halk oyunlarına ve müziklerine doğrudan yansımıştır. Bu yazıda, Tokat yöresine ait halk oyunları ile bu oyunlara eşlik eden müzikleri genel hatlarını ve gençler üzerinde ki etkisini açıklayan kısa bir inceleme yapılacaktır.

HALK OYUNLARININ YAPISAL ÖZELLİKLERİ:

Tokat yöresine ait halk oyunları, genellikle gruplar halinde oynanan ve belirli bir ritmik yapıya sahip oyunlardır. Bu oyunlar hem kadınlar hem de erkekler oynamakla birlikte, figürler cinsiyete göre değişiklik göstermektedir. Erkek oyunları daha sert, dik duruşlu ve ritmik vurgulara sahiptir; kadın oyunları ise, zarif yumuşak ve içe dönük figürlerle karakterize bir haldedir. Oyunlar arasında ise "Çekirge" ve "Tokat Zeybeği" dikkat çekmektedir. "Çekirge" gibi oyunlarda sıçramalı ve seri hareketler yer alırken, "Tokat Zeybeği" oyununda daha ağır ve duraklamalı figürlere rastlanır. Bu da Tokat halk oyunlarının hem dinamik hem de ağır başlı yönüne dikkat çekmektedir. Ve bu yönlerin bir arada var olduğunu göstermektedir.

GİYSİ VE SİMGESEL ANLAMLARI:

Halk oyunlarını tamamlayan önemli unsurlardan bir diğeri ise kullanılan kıyafetlerdir. Tokat yöresine ait halk oyunlarında kadınlar renkli entariler, şalvar, işlemeli yelekler ve başörtüleri; erkekler ise cepken, poşu, şalvar, ve kuşak gibi geleneksel kıyafetler giymektedir. Bu kıyafetler hem yörenin tarihsel yönlerini gösterirken hem de kültürünü temsil eden birer unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca renklerin ve işlemelerin taşıdığı semboller oyunların duygusal yönünü de gözlerimizin önüne sermektedir.

YÖRESEL MÜZİKLERİN ROLÜ:

Tokat yöresindeki halk oyunları genellikle canlı müzik eşliğinde oynanmaktadır. Bu oyunlara eşlik eden en önemli müzik aletleri davul ve zurnadır. Oyunun ritmini belirleyen davul, oyunun temposunu ayarlarken; zurna ise melodik bir yapıyı oluşturmaktadır. Bu iki çalgının yanında özellikle kırsal kesimler,

bağlama ve kaval gibi geleneksel telli ve nefesli çalgılar da kullanılmaktadır. Bu çalgılar yalnızca oyunlara eşlik etmekle kalmaz o yörenin kültürel ezgilerinin izlerini de taşımaktadır. Tokat müziklerinde genellikle kısa ezgiler, tekrarlayan motifler ve belirgin vurgular kullanılmaktadır. Oyun sırasında müzik yalnızca eşlik etmez, yönlendirici bir unsurda taşır. Figürlerin yapısı müziğin ritmine göre şekillenir. Bu nedenle Tokat halk oyunları ile müzik arasında sıkı bir bağ vardır.

GENÇLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ:

Bugünün gençliği ne kadar dijital dünyada büyüse de halk oyunları bir noktada onlara da bir şeyler katmaktadır. Halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar, gençlik merkezlerinde düzenlenen gösteriler ve üniversitelerimizde yer alan halk oyunlarına ait derslerinde gençler üzerindeki etkisi büyüktür. Bu grup oyunları sayesinde sosyalleşip, sahneye çıkınca özgüven kazanma ve kültürel kimliklerini tanımalarına bir olanak sağlar. Özellikle halk oyunları kursları sayesinde bu kültüre daha fazla ilgi duyma ve tanıma fırsatı bulmuşlardır.

SOSYAL İŞLEV VE KÜLTÜREL SÜREKLİLİK:

Tokat halk oyunları, bireysel bir performanstan çok, toplumsal bir paylaşım biçimi olarak değerlendirilmektedir. Düğünler, bayramlar, asker uğurlamaları gibi özel günlerde bu oyunlar oynanmaktadır. Bu da halk oyunlarının toplumun belleğinde ortak bir payda içerisinde bir araya geldiğini göstermektedir.

SONUÇ:

Tokat halk oyunları ve yöresel müzikleri, sadece birer eğlence aracı değil; kültürel kimliğin, tarihsel sürekliliğin ve toplumsal dayanışmanın göstergesidir. Hem müzikleri hem de figürleri yapı açısından gençler için kültürel köklerini tanıma ve yaşatma imkanı sunar. Zengin bir yapıya sahip geleneksel öğeler taşıyan Tokat halk oyunları ve müzikleri hem folklor araştırmaları hem de kültürel zenginlik açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

TOKAT'IN GELENEKSEL EL SANATLARI : YAZMACILIK

Tokat Yazmacılığının Özgün Yüzü: Bir Kimlik ve Sanat Mirası Tokat Yazmacılığı

Tokat, Anadolu'nun köklü şehirlerinden biri olarak, yüzyıllardır süregelen zengin el sanatları geleneğini bünyesinde barındırır. Bu mirasın en parlayan yıldızlarından biri de, kendine has desenleri, doğal boyaları ve özgün teknikleriyle Tokat Yazmacılığı'dır. Tokat Yazmacılığı sadece bir kumaş boyama sanatı olmanın ötesinde, coğrafi işaret tesciliyle de Tokat'ın kültürel kimliğiyle özdeşleşmiş bir zanaattır.

Tokat İçi Dolusu (Tokat İşi):

Tokat yazmacılığının en bilinen ve en yoğun motifli desen türüdür. Adından da anlaşıldığı üzere, yazma yüzeyinin tamamı sık ve karmaşık çiçek, yaprak, kuş gibi motiflerle doldurulur; neredeyse hiç boş alan bırakılmaz. Bu desen kompozisyonu, Tokat'a özgü bir estetik anlayışın ve doğa sevgisinin dışavurumudur. Canlı renklerle işlenen bu dolgun desenler, Tokat yazmalarının alâmeti fârikasıdır.

Resim 27: Tokat İçi Dolusu

Resim 27.1: Tokat Elmalısı

Tokat Elmalısı:

Siyah zemine kırmızı veya kırmızı mor renkte basılmış elma motiflerinden oluşur. Bu desen özellikle Zile yöresinde kullanılmıştır.

Tokat Üzümlüsü (Tokat Morlusu):

"Tokat İçi Dolusu" deseninin bozularak değiştirilmiş bir şekli olarak kabul edilir. Bu desende çiçek motifleri üzüm salkımı şeklindedir. Adını sıkça kullanılan mor renkten ve üzüm motiflerinden alır.

Resim 27.2: Tokat Üzümlüsü

Resim 27.3: Tokat Çengelköy Yazması

“Tokat Çengelköy Yazması” da Tokat'ın zengin yazmacılık geleneği içinde yer alan önemli bir desendir. Diğer Tokat yazmaları gibi kendine has özellikleri ve hikâyesi bulunur.

Çengelköy yazmaları genellikle çiçek motiflerinden oluşur.

Renklerin ve Sembolizmin Gücü: Tokat yazmaları, bitkisel kök boyalarla elde edilen canlı renkleri ve her birinin bir anlam taşıdığı zengin motifleriyle bilinir. Sarı renk, her ne kadar genellikle ayrılıkla ilişkilendirilse de, yazmalarda ve genel halk kültüründe beklenmedik etkileşimi, şaşkınlığı ve büyülenmeyi ifade etmek için de kullanılabilir. “Başındaki yazmayı da sarıya mı boyadın?” ifadesi, bu derin renk sembolizminin bir yansımasıdır ve Tokat'ın bu kültüre yaptığı katkı göz ardı edilemez.

Tokat Yazmacılığının Günümüzdeki Yeri:

Günümüzde Tokat'ta hala yazmacılık atölyeleri bulunmakta ve bu kadim sanatı yaşatmaya çalışan ustalar yetişmektedir. Ancak endüstrileşme ve hızlı üretimle birlikte geleneksel el sanatları zorlu bir süreçten geçmektedir. Tokat yazmacılığını korumak ve gelecek nesillere aktarmak için çeşitli kurumlar ve sivil toplum kuruluşları çalışmalar yapmaktadır.

Tokat yazması, geçmişten günümüze uzanan bir köprüdür; her bir deseniyle bir hikaye anlatan, renkleriyle duyguları ifade eden ve Tokat'ın ruhunu yansıtan eşsiz bir sanat eseridir. Tokat'ı ziyaret ettiğinizde, el yapımı bir Tokat yazması almak, şehrin köklü kültürüne dokunmanın en güzel yollarından biri olacaktır.

TOKATLI HACIVAT VE KARAGÖZ'DEN BİR KUPLE

KARAGÖZ: Yine nere gediyon zabah zabah telaşa müdürü? Sanki Behzat Paşa seni çağırdı.

HACIVAT: Hih, sükülsüz! Sana mı kaldı benim nere gittiğim? Bedestende sergi varmış, yeni mi desenler çıkmış, onlara bakacam.

KARAGÖZ: Sana yahusur yazma, gafana dola! Pahla dolması sar! Hahahha! Essah bi dolma olsa da yesek, canım çekti.

HACIVAT: Evelden düşünlerde oluyodu, şimdi dolma adeti de kalktı. İnce damarsız Erbaa yaprağıyla ne eyce oluyodu!

KARAGÖZ: Düşün demişken, bizim mehlenin gızı evleniyomuş. Eyce bi sarma oynaruh, sarmasuz düşün olmaz.

HACIVAT: Olmaz tabii! Tohat sarması bizim millî marşımızdur. Ağırdan ağırdan: "Sar sarrrr, erükk erükkkk..."

KARAGÖZ: Dün gece kaleye gittim... Ahh ahh! Sanki Dânişmend Gazi'nin ruhu ordaydı. Ne adamdı ırahmetlik... Mekânı cennet olsun.

HACIVAT: Eee, Tohadımın her yeri ayrı bi tarih. Hemen aşağısı Saat Kulesi... Buyandan beri gel: Taşhan, Sulusokak desen 900 adımda ayrı bi medeniyet, ayrı bir tarih!

KARAGÖZ: Öyle bre yavrum, Tohadımız bek eyce lan, şaşuh!

HACIVAT: Biz yazmada desen, kebapta lezzet, türkülerde ezgi olduh. Var olsun tüm Tohatlı hemşerilerimiz!

Resim 28: Tokatlı Hacivat ve Karagöz (Temsili)

KARAGÖZ: Yalnız bi sorun var.

HACIVAT: Ne sorunu lan, vazalah!

KARAGÖZ: Gidek de bi Tohat kebabı yiyek. Hergün yesem osanmam, yine ahlıma düştü.

HACIVAT: Bi boğazsahsın ki eyi! Dinelip durma o zaman, get de ye! Ben Ballica Mağrası'na gedecem, ecük nefesim daralıyo.

KARAGÖZ: Eyce gocadın! Eyi get, emme daşlara dokunma, yasah! Ben bi yo gettim de elletmediler.

HACIVAT: Sen elledeydin ozaman! Viy viy viyyy! Hahahaha!

KARAGÖZ: Ulan gine yaptın yapacağını! Çoluh çocuk var şurda, hıllı dur! Neyse, onu bunu birahta, ne diyoduh biz?

HACIVAT VE KARAGÖZ BERABER: Tohada gitmek gerek, Tohadı görmek gerek! Hem eğlenmek hem de gülmek için.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ DERGİSİNİN İLK SAYISINI HAZIRLAYAN ÖĞRENCİLER

YASEMİN ZENGİN

YILDIZ GÖKÇEK

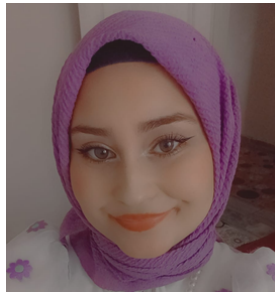
ZEYNEP TURHAN

EMİNE AKBARAN

PELİN ZEREN

SEVDA ALKAN

FATOŞ ÖKSÜZAŞIKI

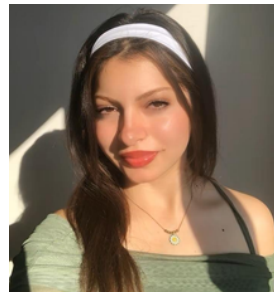
GÖKÇE TATAR

YAREN BAD

HURİYE GÜVEN

CEREN DUMAN

A. SILA GÖZLÜKÇÜ

SÜMEYYE DOĞAÇ

BÜŞRA NACAR

LEYLA YILMAZ

TOKAT'A DOĞRU

Çamlıbel'den Tokat'a doğru
Tozlu yolların aktığı ırmak!
Ben seni çoktan unuttum;
Sen de unuttun mu, dön geri bak.

Atların kuyruğu düğümlü,
Bir yandan yağmur yağar, ıslak;
Bir yandan hamutlar şak şak eder,
Bir yandan tekerler döner, dön geri bak,

Orda, derenin içinde
İki üç akça kavak.
Tekerler döner, başım döner,
Kavaklar yeşeriyor, dön geri bak...

Cahit Külebi

